

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده حقوق

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته حقوق بین الملل

عنوان:

رویکرد جدید به مصونیت قضایی دولتها در آراء محاکم آمریکایی

دانشجو:

مجید قاسمی

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر سیدعلی هنجنی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر سید جمال سیفی ۱۳۸۹ / ۷ / ۲۴

بهمن ۱۳۸۸

۱۴۲۴۳۰

کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید بهشتی

باسپاس از استاد محترم جناب آقای دکتر هنجنی که مرا در این راه سخت مورد لطف و راهنمایی خود قرار داد.

و با تشکر از همسر و دوست بسیار گرامی آقای امیر منصور امیرارجمندی.

چکیده

مصونیت قضایی دولتها در حقوق بین الملل از اصل برابری و استقلال کشورها نشأت گرفته است. در ابتدا وبه مدت طولانی، قاعده "مصونیت مطلق دولت" حاکم بود و کلیه اعمال کشورها اعم از "اعمال حاکمیت" و "اعمال تصدی" مصون از اعمال صلاحیت توسط محاکم سایر کشورها بود. اما با افزایش تمایل کشورها به فعالیتهای تجاری، تحولاتی در مصونیت قضایی دولتها صورت گرفت و چون هدف از ایجاد و شکل گیری مصونیت دولتها، صرفاً مصونیت اعمال حاکمیتی دولتها بود و این هدف، فعالیتهای تجاری آنها را شامل نمی گردید، همین امر منجر به پذیرش "تئوری مصونیت محدود دولت" گردید. در حقوق آمریکا که اساساً مبتنی بر رویه قضایی است هم، مانند بسیاری دیگر از نظامهای حقوقی، سیر تحولات حقوق مصونیت به تثبیت تئوری مصونیت محدود انجامید. قضیه "شونر اکسچنج" را می توان به عنوان منشا مصونیت قضایی دولت، در آمریکا دانست که در سال ۱۸۱۲ با رای دیوان عالی فدرال آمریکا، بوسیله قاضی مارشال، رئیس دیوان عالی، مطرح گردید. بعد از این تصمیم که آن را موید نظریه مصونیت مطلق می دانند، در سال ۱۹۵۲ جک تیت، مشاور حقوقی وزارت امور خارجه آمریکا طی نامه ای خطاب به دادستان کل این کشور، صریحاً اعلام نمود که وزارت خارجه از این پس از تئوری مصونیت محدود پیروی خواهد نمود و بدین ترتیب موضع آمریکا نسبت به مصونیت قضایی دولتها تغییر کرد. از آنجایی که دادگاههای آمریکا نظریه وزارت خارجه را در مورد اعطا یا عدم اعطای مصونیت به دولتهای خارجی، مورد توجه قرار می دادند در سال ۱۹۷۶ سرانجام قانون مصونیت دولتهای خارجی (FSIA) توسط کنگره تصویب گردید تا بتواند صلاحیت دادگاههای آمریکا را در موارد مذکور صرفاً با در نظر گرفتن معیارها و موازین حقوقی تعیین نماید. اما در سالهای اخیر شاهد دور جدیدی از تحولات بوده ایم که مهمترین مشخصه آنها: خروج تئوری مصونیت محدود از بستر تجاری بوده است. در همین راستا ایالات متحده با رویکردی جدید به مصونیت قضایی دولتها و با هدف حمایت از شهروندان آمریکایی و مبارزه با تروریسم از طریق اعمال صلاحیت مدنی بر دولتهای حامی تروریسم، در سالهای ۱۹۹۶ و ۲۰۰۸ قانون مصونیت دولتهای خارجی (FSIA) را

اصلاح کرد. از زمان تصویب این قانون، آرای متعددی در دادگاههای ایالات متحده علیه دولتهای تروریسم خوانده شده؛ از جمله ایران صادر گردیده است که تاکید ما در این رساله بر همین جنبه اخیر تحول مصونیت قضایی دولتها در آمریکاست. از این رو برای ارزیابی منطقی موضوع در بخش اول رساله، ابتدا به کلیاتی راجع به "مصونیت قضایی دولتها" خواهیم پرداخت و سپس در بخش دوم به مصونیت قضایی دولت در دادگاههای آمریکا و تحولات آن می پردازیم و تعدادی از آراء صادره در این محاکم از جمله آراء صادره علیه جمهوری اسلامی ایران را نیز بررسی خواهیم کرد. در نتیجه گیری نیز با بررسی مشروعیت تحولات اخیر سخن را به پایان می رسانیم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۴	بخش اول: ملاحظات کلی نسبت به مصونیت قضایی دولتها
۵	فصل اول: تاریخچه، مفهوم و منابع مصونیت قضایی دولت
۵	مبحث اول: تاریخچه مصونیت قضایی دولت
۵	گفتار اول: منشأ مصونیت قضایی دولت
۷	گفتار دوم: مصونیت قضایی پس از شکل گیری مفهوم دولت
۸	الف- دوران پس از جنگ جهانی اول
۸	ب- دوران پس از جنگ دوم جهانی
۹	مبحث دوم: مفهوم مصونیت دولت
۹	گفتار اول: تعریف مصونیت دولت
۱۰	الف- مصونیت از اعمال صلاحیت قضایی
۱۰	ب- صلاحیت قضایی
۱۱	ج- دادگاههای داخلی
۱۱	د- مصونیت قضایی دولتها و سران آنها
۱۲	مبحث سوم: منابع مصونیت قضایی دولت
۱۲	گفتار اول- منابع قراردادی مصونیت قضایی

- گفتار دوم: منابع عرفی مصونیت قضایی دولت ۱۳
- فصل دوم: تئوری های حاکم بر مصونیت قضایی دولت ۱۵
- مبحث اول- تئوری مصونیت مطلق ۱۵
- مبحث دوم - تئوری مصونیت محدود ۱۸
- مبحث سوم - تئوری عمل دولت ۲۰
- فصل سوم: مصونیت قضایی دولت در دوران UN ۲۲
- مبحث اول: کنوانسیون ملل متحد راجع به مصونیت قضایی دولت و اموال آنان ۲۲
- گفتار اول- پذیرش مصونیت به عنوان یک اصل ۲۲
- گفتار دوم - استثناء «معاملات تجاری» ۲۳
- گفتار سوم - استثنائات مشخص ۲۵
- الف- قراردادهای کار (استخدام) ۲۶
- ب- مسئولیت مدنی نسبت به خسارات وارده به اشخاص و اموال ۲۷
- ج- مالکیت، تصرف و انتفاع از اموال ۲۸
- د- حقوق معنوی و صنعتی ۲۹
- ه- مشارکت در شرکتها یا نهادهای جمعی دیگر ۳۱
- و- دعاوی مربوط به فعالیت کشتی های دولتی ۳۲
- ز- قراردادهای داوری ۳۴
- گفتار چهارم- انصراف از مصونیت ۳۵

- مبحث دوم: پیوستن ایران به کنوانسیون مصونیت قضایی دولتها و اموال آنها..... ۳۶
- بخش دوم: مصونیت قضایی دولت در دادگاههای آمریکا ۳۸
- فصل اول: کلیات راجع به حقوق ایالات متحده آمریکا و نهادهای قضایی آن ۳۹
- مبحث اول : منابع حقوق امریکا ۴۱
- گفتار اول - کامن لو ۴۱
- گفتار دوم - قانون ۴۴
- گفتار سوم - عقاید علمای حقوق (دکترین) ۴۶
- گفتار چهارم - کوشش در راه تکمیل حقوق ایالات ۴۷
- الف - تدوین حقوق ۴۷
- ب- قوانین یکنواخت ۴۸
- ج- شرح جدید حقوق ۴۸
- مبحث دوم: نهادهای قضایی آمریکا ۴۹
- گفتار اول: نکات مهم در خصوص دادگاههای آمریکا ۵۰
- الف- کنترل قضایی مطابقت قوانین عادی با قانون اساسی ۵۰
- ب- اجرای حقوق ایالتی بوسیله دادگاههای فدرال ۵۱
- ج- اعتبار یک حکم در بین ایالات ۵۱
- گفتار دوم: انواع دادگاههای امریکا و صلاحیت آنها ۵۲
- الف- دادگاههای فدرال ۵۲

- ب- دادگاه های ایالات ۵۶
- فصل دوم: بررسی تحولات مربوط به مصونیت قضایی دولتها در حقوق آمریکا ۵۷
- مبحث اول- تئوری های حاکم بر مصونیت قضایی دولتها در نظام حقوقی آمریکا ۵۸
- گفتار اول: تئوری «عمل دولت» در آراء محاکم آمریکایی ۵۸
- الف- قضیه سیدرمن (Sider man) ۶۰
- ب- قضیه لوتلیه (Lete lier) ۶۳
- گفتار دوم- تحولات مربوط به تئوری های حاکم بر مصونیت قضایی دولت تا تصویب قانون آمریکایی مصونیت دولتهای خارجی (FSIA) ۶۶
- الف- قضیه شونر اکسچنج ۶۶
- ب- تغییر رویه در عملکرد آمریکا با «نامه تیت» و حرکت به سوی مصونیت محدود ۷۰
- ج- تصویب قانون مصونیت دولتهای خارجی ایالات متحده ۱۹۷۶ (FSIA) ۷۲
- گفتار سوم- نگاهی به قانون مصونیت دولتهای خارجی (FSIA) ۷۳
- الف- اصل مصونیت دولتهای خارجی ۷۳
- ب- استثنائات مصونیت دولتهای خارجی ۷۴
- مبحث دوم: بررسی تحولات اخیر مصونیت قضایی دولت ها در آراء محاکم آمریکا ۸۱
- گفتار اول: افزایش موارد اعمال صلاحیت مدنی بر افراد و تاثیر آن بر مصونیت قضایی دولتها ۸۱
- الف- قضیه فیلاتریگا ۸۱

- ب- تصویب قانون حمایت از قربانیان شکنجه ۸۵
- گفتار دوم- مقاومت رویه قضایی آمریکادر مقابل تفسیر موسع استثناءهای FSIA ۸۸
- مبحث سوم: اصلاحیه ۱۹۹۶ قانون آمریکایی FSIA در مقابله با تروریسم ۹۴
- گفتار اول- بررسی اجمالی نکاتی چند در مورد استثنای بند هفتم اصلاحیه ۱۹۹۶ FSIA (اصلاحیه ضد تروریستی) ۹۷
- الف- اختصاص اصلاحیه به رسیدگی های حقوقی ۹۷
- ب- انحصار اصلاحیه به مصادیق خاص ۹۷
- ج- حذف ارتباط سرزمینی شبه جرم با آمریکا ۹۸
- گفتار دوم- شرایط اعمال صلاحیت مطابق بند هفتم الحاقی ۹۸
- الف- شرایط طرفین دعوا ۹۸
- ۱- تابعیت آمریکایی خواهان یا قربانی فعالیت تروریستی ۹۹
- ۲- دولت حامی تروریسم به عنوان خواننده دعوا ۹۹
- ب - شرایط دعوا ۱۰۰
- ۱- اعطاء فرصت معقول از سوی خواهان به دولت خارجی جهت حل و فصل دعوا از طریق داوری ۱۰۰
- ۲- سپری نشدن مرور زمان ده ساله ۱۰۱
- گفتار سوم: اقدام ایران در تصویب «قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولت های خارجی» ۱۰۲

- الف-آیین نامه اجرایی قانون صلاحیت محاکم دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی دولتهای خارجی مصوب ۱۳۷۹.....۱۰۵
- ب-مقایسه اجمالی قانون صلاحیت محاکم دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی دولتهای خارجی با اصلاحیه FSIA ۱۹۹۶.....۱۰۷
- گفتار چهارم : بررسی بعضی از آراء صادره در دادگاههای آمریکا براساس اصلاحیه ۱۹۹۶ FSIA.....۱۱۰
- الف- قضیه «فلاتو» علیه جمهوری اسلامی ایران۱۱۰
- ب- قضیه «سی سی پیو» علیه جمهوری اسلامی ایران.....۱۱۲
- ج- قضیه «آیزنفلد» علیه جمهوری اسلامی ایران.....۱۱۴
- د- قضیه «جنکو» علیه جمهوری اسلامی ایران.....۱۱۵
- هـ- قضیه «پیترسون» علیه جمهوری اسلامی ایران.....۱۱۷
- و- قضیه «ناچشون و اچسمن» علیه جمهوری اسلامی ایران.....۱۱۹
- ی - قضیه «الجاندره» علیه جمهوری کوبا۱۲۰
- گفتار پنجم: قابلیت انتساب شبه جرمها به دولتهای خارجی.....۱۲۳
- الف- بررسی قواعد انتساب رفتار افراد و گروههای غیر دولتی به دولتها.....۱۲۳
- ب. بررسی مستندات شبه جرمهای منتسب به جمهوری اسلامی ایران در آراء محاکم آمریکایی۱۲۶

مبحث چهارم : اصلاحیه سال ۲۰۰۸ قانون آمریکایی FSIA و آخرین رویکرد ایالات متحده	
به مصونیت قضایی دولتها	۱۳۰
گفتار اول : سبب دعوا و خسارت قابل مطالبه	۱۳۱
گفتار دوم : اصلاح شرح انحصاری تابعیت آمریکایی خواهان برای اقامه دعوا	۱۳۳
نتیجه گیری	۱۳۶
منابع و مأخذ	۱۴۰

مصونیت قضایی دولتها در حقوق بین‌الملل، مفهومی است که در راستای آن هیچ دولتی تابع صلاحیت دولت دیگر نیست. این مفهوم از اصل برابری و استقلال کشورها نشأت گرفته است و مطابق آن همه کشورها، بزرگ یا کوچک، ضعیف یا قدرتمند، توسعه یافته یا در حال توسعه از برابری برخوردارند و یک کشور نمی‌تواند بر کشور یکسان خود تسلط یابد. همان‌طور که یک حکومت نمی‌تواند در داخل مورد شکایت قرار بگیرد. این برتری ذاتی حاکمیت داخلی؛ برای حفظ شأن و استقلالش به سطح بین‌الملل نیز سرایت می‌کند. بنابراین، تعقیب قضایی دولت در دادگاه‌های کشور دیگر، به معنی کاستن از حاکمیت مطلق اوست.

در ابتدا و به مدت طولانی، قاعده «مصونیت مطلق» دولت حاکم بود و کلیه اعمال کشورها اعم از «اعمال حاکمیت» و «اعمال تصدی» مصون از اعمال صلاحیت توسط محاکم سایر کشورها بود. اما از اوایل قرن بیستم و با افزایش تمایل کشورها به فعالیت‌های تجاری، تحولاتی در مصونیت دولتها صورت گرفت و این نظریه مطرح گردید که نباید به دولتها اجازه داده شود با استفاده از مزایا و امتیازات حاکمیتی خود به تجار بین‌المللی برخوردار از وضعیت خاص تبدیل شوند و همین امر منجر به پذیرش تئوری «مصونیت محدود» دولت گشت. تئوری مذکور متضمن این امر بود که فعالیت‌های تجاری دولتها از مصونیت برخوردار نخواهد بود و مصونیت محدود به اعمال حکومتی می‌باشد.

اما تحولات در این خصوص به تئوری مصونیت محدود ختم نگردید و در دهه ۹۰ ما شاهد دور جدید از تحول حقوق مصونیت هستیم که برخی از اعمال حاکمیتی دولتها را نیز از

شمول مصونیت خارج نموده است و در واقع منجر به خروج تئوری مصونیت محدود از بستر تجاری گردیده و به همین اعتبار می‌توان از آن به تحول کیفی مصونیت دولتها تعبیر نمود. با تصویب اصلاحیه قانون مصونیت حاکم خارجی ایالات متحده (Foreign Sovereign Immunity Act) در سال ۱۹۹۶، معروف به اصلاحیه ضد تروریستی، آمریکا مبتکر این تحول بوده است و بر اساس آن در موارد ارتکاب پاره‌ای از فعالیت‌های تروریستی، صرفنظر از محل ارتکاب آن، از اعطای مصونیت دریغ شده است. با توجه به مطالب فوق و اینکه ایالات متحده از جمله نخستین دادگاههایی بودند که به حقوق مصونیت قضایی کشورها پرداخته و آراء مختلفی در این خصوص در محاکم داخلی آن صادر گردیده است و رویه مذکور مورد توجه و استناد کشورهای مختلف، همچنین کمیسیون حقوق بین‌الملل قرار گرفته است و از سویی بموجب اصلاحیه مذکور، ایران نیز از جمله کشورهای تروریستی محسوب و احکام قابل توجهی علیه دولت جمهوری اسلامی ایران و سران آن صادر شده است، از این رو بررسی رویکرد ایالات متحده در خصوص مصونیت قضایی دولت حائز اهمیت بوده و موضوع این رساله قرار گرفته است. در این خصوص سوالات زیر همواره مطرح بوده اند که آیا می‌توان یک دولت را در محاکم کشورهای دیگر تحت تعقیب قضایی قرار داد؟ چنانچه قاعده مصونیت دولتها مانع از اعمال صلاحیت است آیا این مصونیت، کلیه اعمال دولتها را در برمی‌گیرد؟ و در صورت محدود بودن این مصونیت، استثنائات وارده بر آن کدامند؟ چه نقشی در تحول و توسعه مفهوم مصونیت قضایی دولتها دارند؟ در این خصوص حقوق مصونیت در ایالات متحده چگونه

شکل گرفته است؟ تحولات مربوط به آن کدام است؟ و در نهایت رویکرد جدید محاکم ایالات متحده به مصونیت قضایی دولتها چیست؟ که سعی بر آن است که در این تحقیق به سوالات مذکور پاسخ داده شود.

روش تحقیق در این رساله روش گردآوری یافته ها و منابع است که منابع و مآخذ رساله از کتب و مقالات موجود در این زمینه که بسیار محدود است به شیوهی کتابخانه ای و آراء خاص از طریق مراجعه به سایت های اینترنتی با روش رایانه ای تأمین گردیده است.

مطالب این رساله در دو بخش ارائه می گردد در بخش اول: کلیات، شامل تعاریف، مفاهیم و تحولات مصونیت قضایی دولتها بیان خواهند شد و در بخش دوم به مصونیت قضایی دولت در نظام حقوقی ایالات متحده و تحولات این مفهوم در آن خواهیم پرداخت. در این خصوص یادآور می شویم که باتوجه به موضوع رساله مصونیت دولت از اقدامات اجرایی (اجرای احکام دادگاههای داخلی و توقیف اموال دول خارجی) در این رساله مدنظر نمی باشد.

بخش اول:

ملاحظات کلی نسبت به مصونیت قضایی دولتها

فصل اول: تاریخچه، مفهوم و منابع مصونیت قضایی دولت

هدف اصلی این تحقیق بررسی رویکرد جدید آمریکا در مصونیت قضایی دولت است. اما برای ارزیابی منطقی موضوع می‌بایست منابع تاریخی و اصول مصونیت مورد بررسی قرار گیرد. با توجه به اینکه مصونیت دولت‌ها از اصل حاکمیت آنها نشأت می‌گیرد و این مفهوم از بدو شکل‌گیری تاکنون به طور مستمر در حال دگرگونی است، بررسی تاریخی نشانگر خاستگاه و منشأ مصونیت قضایی دولت‌ها خواهد بود.

مبحث اول: تاریخچه مصونیت قضایی دولت

گفتار اول: منشأ مصونیت قضایی دولت

بیشتر نتایج تحلیل‌های تاریخی موضوع، نشان می‌دهد که حداقل درباره این نظریه اتفاق آراء وجود دارد که مصونیت دولت خارجی تکامل یافته مصونیت فردی است که حکام و سلاطین و رؤسای دولت از آن بهره‌مند می‌شدند.^۱ قبل از شکل‌گیری مفهوم «دولت» دوره حکومت سلاطین بود که براساس قاعده لاتین «هیچ شخصی قادر به اعمال حاکمیت و سلطه بر شخص برابر نیست»^۲، حکام و پادشاهان از اعمال صلاحیت بر شخص و اموال حکام

^۱ . Trooboff, Peter, "Foreign State Immunity: Emerging consensus on principle", Recueil Des Cours, collected of the Hague Academy of International Law, Tom 200, 1986,p.252.

^۲ . Par in Parem non habet imperium.

دیگر مطلقاً امتناع می‌کردند که مهمترین ضمانت اجرای نقض چنین قاعده‌ای «اقدام متقابل»^۱ حکام متضرر (قربانی) و یا به عبارت بهتر ترس از اقدامات تنبیهی بوده که بعضاً با توسل به زور اعمال می‌شده است.^۲

شان و منزلت حکام مانع از آن بود که حتی به دلایل کاملاً غیر حاکمیتی مثلاً بنا به دلایلی تجاری تحت صلاحیت حاکم دیگری قرار گیرند و در صورت بوجود آمدن چنین وضعیتی آن را خفت بار تلقی نموده؛ از پذیرش چنین صلاحیتی به شدت سرباز زده و آن را عملی غیر دوستانه یا حتی خصمانه تلقی می‌کردند.^۳ خلاصه اینکه بواسطه وجود این اعتقاد اصولاً «پادشاه اشتباه نمی‌کند»^۴ و «فوق قانون است»^۵ چه در زمینه داخلی و چه در زمینه بین‌المللی مصونیت و مزایای مطلقه به حکام اعطا می‌گردید، بی آنکه بتوان امروزه برای آنها دلیل موجهی آورد.^۶

^۱ . Reprisal.

^۲ . الف-عبداللهی، محسن-ب. شافع، میرشهبیز، «مصونیت قضایی دولت در حقوق بین الملل» چاپ اول، ناشر ریاست جمهوری، ۱۳۸۲،

ص ۸.

^۳ . پیشین

^۴ . The King can dono wrong.

^۵ . Above The Law.

^۶ . پیشین

گفتار دوم: مصونیت قضایی پس از شکل‌گیری مفهوم دولت

پس از معاهدات صلح و ستفالی در سال ۱۶۴۸^۱ و دگرگونی مفاهیم اجتماعی در قرن هیجدهم به ویژه تحت تأثیر انقلاب فرانسه، به تدریج حکومت از شکل شخصی به شکل جمعی تغییر یافت و مفهوم دولت به شکل امروزی آن شکل گرفت. در این دوره بدون هیچ‌گونه توجیه قابل قبولی مصونیت خاص حکام در خصوص دولت نیز اعمال گردید و به مرور زمان ادبیات «مصونیت حکام» به «مصونیت دولت» تغییر یافت و تقریباً همان مصونیت مطلق به دولت داده شد.^۲

در قرون نوزدهم و بیستم مهمترین گرایش حقوق بین‌الملل، حفظ حاکمیت، استقلال و برابری دولتها در برابر یکدیگر بود. گرایش موضوع از بررسی مواد منشور سازمان ملل متحد کاملاً مشهود است. بند یک ماده دو منشور ملل متحد اشعار می‌دارد. «سازمان بر مبنای اصل تساوی حاکمیت کلیه اعضاء آن قرار دارد».^۳

^۱ . معاهدات صلح وستفالی عبارت بودند از دو معاهده صلح که در دو شهر از ایالت وستفالی آلمان به اسامی مونستر (Munster) و اسنابروک (Osna bruck)، در پایان جنگ‌های سی ساله مذهبی به امضاء رسید. به طور معمول، منشأ جامعه بین‌المللی فعلی به معاهدات مذکور که به جنگ‌های وحشیانه و خونین سی ساله پایان داده بود، باز می‌گردد. بزرگترین کشورهای اروپایی در این جنگ‌ها درگیر بودند. جنگ به علل مذهبی و به سبب مبارزه بین «کاتولیک‌ها» و «پروتستانها» از سال ۱۶۱۸ میلادی آغاز شده بود، اما رفته رفته به صورت یک جنگ تمام عیار برای به چنگ آوردن اقتدار سیاسی و نظامی در اروپا درآمد این دو معاهده نقطه شروع تکامل جامعه بین‌المللی جدید محسوب می‌شوند. معاهدات وستفالی منجر به سقوط سریع اقتدار کلیسا و تجزیه عملی امپراتوری مقدس روم گردید. همچنین این معاهدات موجب یک سیستم بین‌المللی شد که بر پایه تعدد کشورهای مستقل استوار بود و هیچ‌یک از این کشورها حاضر نبودند تفوق کشوری را بر کشور دیگر بپذیرند. آنتونیو کاسسه، حقوق بین‌الملل در جهانی نامتحد، ترجمه مرتضی کلانتریان، دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول، ۱۳۷۰، صص ۶۰ - ۵۶.

^۲ همان

^۳ . Charter of the United Nations, Article 2, Section 1: "The organization is based on the principle of the sovereign equality of all its members."

بدیهی است که در چنین شرایطی رویکرد حقوق بین الملل در خصوص مصونیت قضایی دولت نیز رویکردی حاکمیت گرا بود. لذا در این دوران به مانند گذشته تئوری مصونیت مطلق دولتها حاکم بود.^۱

الف- دوران پس از جنگ جهانی اول

پس از جنگ جهانی اول جامعه بین المللی شاهد افول تدریجی تئوری مصونیت مطلق دولتهاست.

نگاهی به رویه قضایی محاکم دولتهای اروپایی گویای چنین نگرشی است. برای مثال دادگاههای آلمان از سالهای ۱۹۰۵ به بعد طی تصمیماتی بسیار مهم، به دولتهای خارجی مصونیت نامحدود اعطا کردند و دکتترین مصونیت مطلق به تدریج محل اجرای استثنائات گردید.^۲

ب- دوران پس از جنگ دوم جهانی

دوران پس از جنگ جهانی دوم، دوران حاکمیت تئوری مصونیت محدود بود. چرا که پس از جنگ جهانی دوم، اقتصاد عمدتاً خصوصی دولتهای اروپایی به علت صدمات شدید جنگ به ناچار تحت حمایت دولتها درآمد و در عمل در بسیاری از این دولتها، اقتصاد دولتی برتری یافت. از طرفی دیگر نفوذ ایدئولوژی سوسیالیستی به سراسر جهان منجر به دخالت هر چه

^۱. پیشین ص ۱۱

^۲. پیشین ص ۱۲